

Цетиње, 29. маја

Службени лист „Глас Црногорца“ донио је у броју од суботе чланак, који се односи на наше унутарње прилике, на послове, које ће влада предузети послје свршеног рата.

Како ово питање, као и сам чланак заслужују нарочиту пажњу, то га преносимо у наш лист, обраћајући на њ озбиљну пажњу наших читалаца.

Тај чланак гласи:

Повраћају се редовне прилике за нашу отаџбину, за све балканске краљевине. У Лондону је потписан прелиминарни мир са Турском. Удружене војске под предвођењем својих Врховних Команданта, балканских Краљева, учиниле су велико дјело: ослободиле су прекограничну браћу и Балкан очистиле од остатка петвјековне владавине мрака.

Црна Гора, која је прва потегла мач из корица, може га сада спокојно вратити у исте, свјесна да је своју дужност извршила сјајно, свој задатак испунила славно. Наш мач, који је кроз пуних пет вјекова водио борбу за слободу и под Ловћеном свијао гнијездо освете за Косово, нека се с поносом одмара, јер је народни дуг враћен, а домовина проширена и појачана. Остварена је вјековна чежња: браћа под Турском су ослобођена. Задовољена је жива потреба онстачка, мале и сиромашне Црне Горе. Има сада од чега да живи, добила је добре основе за будућност. Њени синови неће више бити приморани да се потуцају по далекој туђини да траже зараде. Све што је нужно за живот њихов и њиховијех далеких потомака наћи ће од сада на домаћем огњишту. Ево им у оквиру проширене домовине плодних насељених земаља, сочних пасишта за стоку, разних блага и богатства природе, која једва чекају да их такви многобројне вриједне руке, па да се поставе темељи благостању

појединаца, народа и државе. Велики дио тијех имања припада држави, која ће их дијелити правично, по нарочито донесеном закону. Нити ће ко имати сувише, нити ко премало. Не осјећа се на име сада толика потреба од земље, колико од радне снаге. Зато би ова потоња учинила највишу штету себи, па ио томе и својем народу, кад би поново ходила у иностранство да се тамо за туђи рачун сатире тражећи злехуду зараду. Краљевска Влада већ је приступила са много озбиљности рјешавању питања о насељавању и подјели државнога земљишта у новодобијеним крајевима. Она ће, колико је то могуће у оваквим мучним приликама, свијем силама трудити се да га ријеша брзо и правично. Увјерена је да је чекање тешко.

Рат је био мучан и, што је природно, оставио је за собом многоврсне невоље. Народна су средства исцрпена. Ко је што имао, приносио је на жртву отаџбини. Овакви велики рат разрушио би темеље привредне моћи и богатији народа. Добитци су лијеви и драгоцјени, ма да су нам, без наше кривце, окрњени. Невоље су особито сад, у пријелазу у ово ново срећно доба, осјетне, и тешко је наћи начин и средства да се одмах отклоне. Средства су тако скромна или их никако и нема за први рад. Добро схватајући, свакој земљи, дужност у оваквим приликама, Краљевска Влада је све предузела да их набави. Ради олакшања поскупиће у народу час прије ће се приступити грађењу нових путева и отварању великих радова. По могућности притећи ће се у помоћ онијема, који буду добили земљу, а не буду имали никаква средства да отпочну рад. Чекати је тешко, али стрпљење сад бива кријепљено општим увјерењем, да смо ушли у ново доба и послје толиких муча стекли погодбе за поуздано развиће наше привредне моћи.

до реконструкције кабинета на коалиционој основи. Разумљиво је настојање Гешова да позивом првака других странака подијели одговорност, али из тога се никако не може разумјети, да ли треба дијелити одговорност за попуштање или рат. На сваки начин криза Бугарске владе одложиће састанак Гешова влада за толико колико Бугарској буде потребно.

Прекјучерашњи инцидент код Штана, гдје су Бугари пријешли ријеку Брегалницу заузевиши важну позицију, свршио се тако да су се на поновне позиве и посредовања у Софији бугарске групе повратиле, али је значајно да вијест јављену из Софије да су српске трупе евакуисале Штип овдје не опровергавају, напротив вијест се незванично потврђује. Ово евакуисање изазива чуђење и нагађања. Према неким гласовима евакуација је учињена ушљед стратеских војних разлога. Поводом пријелаза Бугара у српску зону, „Самоуправа“ пише, да то није допуштено и мора изазвати немиле сумње. Понављање таква понашања у данашњим приликама може довести даље него се може жељети. Упозоравајући бугарску владу на пошљедице, „Самоуправа“ каже: претпостављамо да у Софији не желе обрте који могу да наступе, и упозоравајући на то, скидамо одговорност за евентуалне последице.

Биоград, 24. маја. — До сада је још једнако непознато када ће да буде састанак министара савезника, јер из Софије нема обавјештења. Овдје је због тога знатна нервозност. Најозбиљније новине кажу да брзина рјешења Бугарске зависи једино од Краља Фердинанда, који, ако хоће, може питање кабинета брзо или споро ријешити. Неизвјесност која траје даје повода фантастичним гласовима о сукобима на границама. Некоје новине чак јављају о правим биткама код Пирота, код Штана, Велеса, Бевђелије са стотинама и хиљадама мртвих. Међутим и код иностраног и војног министарства и из Скопља најодлучније поричу, да је у опште било икаквог оружног сукоба и влада је подузела мјере да спријечи ширење таквих аларамних вијести. — Како дознајемо, попуштање Штана, то јест повлачење једнога батаљона српскога, учињено је било из стратеских разлога, не хитајући изазвати отпором сукоб још онда када су бугарске чете прешле Брегалницу и успјеле заузимати позиције збишав Штип. — У питању преговора са Бугарском исто је тако потпуно неизвјесност; и у новинама и међу политичарима круже разне верзије. Данас једни тврде да је Пашић ипак могао разумјети да Бугарска попушта, уступајући тражене територије, ако се Србија обавезе да предузме већи дио турскога дуга. Према другој врзији, Бугарска би евентуално пристала на уступање ако Србија пристане на подржавање и отварање бугарских школа и црквених организација у Македонији. Међутим све те верзије потичу више од разних формула за споразум, које се лансирају или које се са треће стране предлажу савезницима, а чини се да владе нијесу још пребродиле ни само принципијелно пита-

ње о ревизији. Овдје међутим трају министарске конференције, као и посјете страних посланика, који сваки час долазе информирати се о положају. У јавности се много коментирају састанци Пашића, Хартвига и грчкога посланика. — Јутрос је дошао из Софије и Тошев, али се још не зна да ли је донио какву поруку. Прошле ноћи пропутовао је Данев, али је учинило веома неугодан утисак што се ни овога пута, када се спомиње његово име у вези са рјешавањем спора, није хтио састати ни са једним од српских политичара, него је за цијело дуго вријеме чекања воза остао у вагону. — „Политика“ јавља да се већ пријавило 25.000 добровољаца из нових крајева. — Генерал Живковић, који се опоравио, предузео је опет команду четврте армије. — Принц Ђорђе ставио са на расположење ратном министарству и поћи ће у Скопље. — Из Штана јављају да је онамо дошла маса бугарских комитета, које води бивши министар Лџапчев.

Биоград, 26. маја. — Цјелокупна штампа показује и данас велику нервозност, не изузев ни владину „Самоуправу“. „Пијемонт“, које је био синоћ забрањен због позивања војске да сама крене напријед, данас опет позива владу да поштује вољу оних који су вољни допринијети жртве и прогласити анексију. „Политика“ саопштава преко цијеле прве стране опширан разговор сарадника са српским престолонашљедником у Скопљу. Престолонашљедник је изјавио: Србија је одлучно ријешена бранити своја права. Наша војска је показала да је одлична и она је у прошлом рату морала побједити. Што се тиче спора са Бугарском чини ми се уопште чудновато да се прави тако комплицирано питање. Својим диверзијама прије рата и послје рата, Бугарска је сасвијем поништила уговор, од кога је остало само да треба заједнички ратовати са Турском. Да смо се ослањали на Бугарску помоћ, Бог зна шта би било на Куманову и Битољу, а да смо се држали уговора не би Бугари добили Тракију. Садањи захтјеви бугарски у Македонији више су него несавезничка незахвалност. Ми смо вишим жртвама отели те земље од Турака, који су их прије вјекова од нас а не од Бугара отели. И те нам земље може одузети само онај који би на тим истим положајима потамнио славу нашег оружја. Најважније је то што је Србија преко своје владе дефинитивно одредила своје становиште да су окупирана територија због вардарске линије и граница због Грчком животна наша питања. Србија је дала пошљедњу ријеч и да је хтјела тражила би пуно више и окупирала више. Бугарска има да се просто изјасни прима ли или не наше становиште. Увјерен сам да ће озбиљни фактори Европе увидјети праведност српске ствари. Разумијем добро нестрпљивост Европе, али ми нијесмо криви и да је било до нас могао би се мир закључити још 1912. године. Оно што тражи Бугарска природна је премоћ на Балкану, а не преко потребна равнотежа и толико жељени мир и културни развитак балканских држава и народа. Мирно ријешење омогући ће Бугар-

СПОР СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ

НАША ИЗВЈЕШЋА

— Телеграфски извјештаји Б. Пресбирова —

Биоград, 24. маја. — Штампа и јавност још нијесу обавијештене о правој ситуацији и исходу Гешова и Пашића. Биљеже се најсупротије вијести. Док једни листови јављају да састанак није доведено ни до каквог стварног резултата, други, као „Правда“, тврде да су Бугари у главном пристали на српске захтјеве. Сви пак листови наваљују на владу да предузме све кораке да онемогући отезање ријешења и да затражи од Бугарске одговор на пошљедњу ноту. „Пијемонт“, који потоњих дана захтијева да се на просто анектирају освојене земље, данас поставља алтернативу: или пристанак Бугарске на ревизију, или анексија. Међу народним посланицима опажа се жива нервоза и агитација у корист брзе акције. Нарочито самосталци праве притисак на владу. Новине доносе изјаве владиних народних посланика, који наглашавају потребу да влада пази да не буде преварена и изиграна. Самосталски „Одјек“ пише: „Нико више од нас не жели мирно ријешење, али нико више

не страхује да данашња дипломатска акција не компромитује сјутрашњу војну акцију, ако већ до ње буде морало доћи. Рат треба избјегавати, и нико га у Србији не проповиједа, али га могу хтјети Бугари, који не дијеле наша гледишта ни о савезу, ни о поштовању споразума, и које себе упоређују са Турском, заборављајући да је Турска уједињавала један сав народ, а на Балкану има их више, и да ће се остали борити против бугарскога завојевања. Ми не смјемо учинити ништа да рат изазовемо, али и ништа што би га пројудиицирало на нашу штету. Није Србији главно да Гешов пристане на разговор на извјесној основи, коју Србија предлаже. Да ли ће Гешов имати срчаности да прими ту основицу, једину праведну, и да ли ће Пашић имати одважности да земљи отворено каже опасност од дугих преговора, ако је за њих добијен само начелни пристанак?“

Непријатан утисак чине вијести из Софије о оставци Гешова и о преговорима да се у Бугарској дође

ска ако повуче своје претјеране претензије на штету наших животних питања. Рјешење треба одмах доносити, јер какво било одлагање, беспредметно је, пошто средњих путева нема.

Из Софије стижу разнолике информације са више страна, а натуцају о томе и неке руске новине као „Голос Москви“. Говори се, да је главни подстрекач ратоборне струје у Бугарској Савов, који хоће ратоборношћу прикрити неке манипулације за вријеме рата и да се ради о милионским свотама. Према једној вјести, мирна струја у Софији тражи од владе да га позове за одговорност и освјежи аферу стамбуловиста, у којој је он највише компроментован. Даневљева „Бугарска“ данас опет пише да ће мир бити сачуван под притиском словенских народа, из чега се овдје закључује да није искључено попуштање Бугарске. Вечерас долази овамо опет Спалајковић.

Србија је ово дана исплатила до краја године све ануитете за државне дугове и располаже довољним средствима.

Биоград, 28. маја. — Српско-бугарска криза приближава се рапидно врхунцу. Данас је дошао овамо војвода Путник; у два сата довезао се и одмах је отишао у министарство и био је од три по подне до касно у вече код Пашића, односно на министарском вијећу, које се послје подне држало. Овдје је и Спалајковић, који није донио никакве поруке бугарске владе него само импресије и дошао је по инструкције у погледу свога тражења у свима евентуалностима ради догађаја код Баландова и поруке како да се држи. Бугарске чете, како војни кругови увјеравају, више су пута долазиле, али уз дозволу од стране српских војних власти, преко Баландова, који лежи између Струмице и Дорјана, али прошле су сриједи без пријаве дошле и остале са читавим пуком и одмах заузеле стратегијске позиције. На позив српских власти, да се удаље, нијесу то учиниле. Од значаја је, да је у Баландову, било недавно образовано село српско, пошто је заједничким споразумом био само Дорјан уступљен Бугарима. Исто тако је значајно и писање софискога владиног „Мира“, који сасвим категорички каже да Бугарска неће ни стопе попустити, него да тражи дословно вршење одреда уговора о границама и да састанак министара не може имати никаквог резултата ако Србија не испразни све заузете области. То десидирано писање увјерава да Гешовљево одступање само иде за добијање времена, што је побудило српску владу да се ријеша на то да Бугарској стави јасно питање да ли ће у року веома кратком јасно и дефинитивно одговорити на српску представку односно ревизије уговора и да ли ће у истом року изјавити да пристаје на састанак министара, који се имају састати најдаље за осам дана. У противном случају Србија ће се сматрати ријешена обзира да за своје одлуке чека на даље отежање бугарско. На данашњој конференцији министара рјешавало се о форми, о роковима и о аранжману корака код бугарске владе. Кораци ће бити предузети сјутра или прек-сјутра. Уједно ће бити јављено бугарској влади да Србија неће моћи тријети без отпора прелажење бугарских трупа на српску зону и заузимање српских позиција. Један члан владе изјавио је данас „Пијемонту“: *Ситуација је збиља врло критична; дијели нас можда два три дана од момента када ће бугарска влада имати да се одреди и признаје да Србија посједнује области или је вољна узгизити у рат.*

Увјеравам вас, да је влада српска ријешила да до краја брани Србијине животне интересе. Слободно објавите у новинама да Србија нити може нити хоће даље чекати, нити попуштати.

Из посланичких кругова се знаје да Пашић нипошто не мисли одступити, осим једно у случају да поред Гешова, ако овај не уђе у нову владу, одступи и Веницелос, то јест ако се не удеси ствар тако, да одступе сви премијери који су углављивали балкански савез.

Према једном обавјештењу је српска влада већ јуче ријешила да од Бугарске тражи да напусти њене трупе Беландова, иначе Србија скида сваку одговорност. Проносе се гласови, да је већ дошло до сукоба код Беландова између бугарских и српских чета, али се још не потврђују.

Како из Скопља јављају, прије три дана ухваћена је у близини Скопља једна бугарска чета од осам комита која је хтјела разорити железницу. Више новина јављају, а „Пијемонт“ доноси и детаље, како посведневно пребјегава много бугарских војника на српску страну. Исти лист доноси изјаву једнога пребјеглог бугарског учитеља, који каже да ће бјегунаца бити много кад се увиди да је сукоб озбиљан. Нико није за рат са Србима, јер се многи сјећамо како су се уз нас борили под Једренима. Само Савов и официри кушају да одушеве војску за непопуларан рат.

„Политика“ јавља јуче да је у Скопљу отворен на приватну иницијативу упис добровољаца за рат и да се јавило мноштво Турака и Арнауца. Нарочити одбор прима пријаве и са села долазе Муслимани и дренички Арнаути, који изјављују да ће се борити, јер страхују да не дођу под бугарску власт.

„Самоуправа“ каже да су Бугари ушли у рат са смисленим намером да за себе побере главне плодове и да искористе сву помоћ савезника, не дајући ни у чему никакве уступке савезницима, али сада би они мјесто тога морали у свом и балканском интересу почети мислити и на њих. Обзир и предусретљивости спрам савезника били би једини пут који би обезбједио у Бугарској будућност. Стављати на коцку огромне тековине и будућност која се приказује у најљепшим бојама због сумњивих користи од сукоба, то не може бити посао паметних и зато се надамо да ће Бугари у пошљедњем моменту осјетити куда то води.

Проносе се данас гласови, да је Бугарска зауставила код Цариброда српски брзи воз. Више листова биљеже да бугарски посланик демонстративно спрема своје ствари за полазак и виде у томе блеф. *Оиште је мњење да, ако што изненада не наступи, ствари стоје тако, да је рат неизбјежан још можда ове недјеље, јер нема још знакова да би Бугари у чему попустили.*

Биоград, 28. маја. — На јучерашњој министарској сједници донесено је ријешење о начину поступања у српско-бугарском спору. Очекује се одговор од Бугарске, који ће Спалајковић хитно и одлучно затражити. Влада је, како се увјерава, ријешила да на одбијање ревизије са стране Бугарске одговори брзим проглашењем анексије окупираних крајева. Анексију ће саопштити Бугарској тражећи од ње да је призна.

Синоћ се Пашић послје министарске сједнице савјетовао са вођама странака о положају. Од вођа није био дошао једини националиста Рибарац, који је изјавио да влади неће правити сметње, пушта-

јући јој слободне руке да ради на сопствену одговорност.

Српско-бугарска граница готово је сасвијем затворена. Сав приватни саобраћај међу Царибродом и Софијом је обустављен. Српски железничари у Цариброду не смију се кретати изван станице. Један чиновник, који је пустио вагоне, ухапшен је на граници близу Пирота. Бугарске власти забраниле су прелазак границе сељацима, који имају имања с једне или друге стране границе. Исте власти вратише јуче из Цариброда једног талијанског курира, који је из Биограда путовао за Софију. Талијанска влада уложила је протест. Пограничне царинарнице већим дијелом престале су радити. Бугарска је прекинула телеграфску и телефонску линију са Биоградом, ма да то није званично саопштила. Спалајковић је и дошао овамо највише због тога, јер му шифроване депеше из Биограда долазе осакатане и побркане. У Софији проглашено је опасно стање. Кафане се затварају у 9 часова у вече. Позоришта и биоскопи су затворени. Према вијестима из Пеште, превози се за Бугарску преко Оршаве сваки дан муниција, која се искрцава у Самовиту. Како се говори, и како овдашња „Трибуна“ јавља, министар војни Милош Божановић напустиће свој портфељ и узеће у руке команду над једним редовним дијелом војске.

Тврди се савише страна, да ће Србија, Грчка и Црна Гора бити солидарне и да ће, кад од Бугарске стигне негативан одговор о ревизији и састанку министра предсједника, у исто вријеме прогласити анексију освојеног земљишта. Велике силе су до душе одлучиле да траже демобилизацију савезника, али Бугарска се још није изјаснила званично. У томе погледу овдје још није чуњен никакав притисак. Долазе вијести о ратним припремама Румунице и о новим њезиним захтјевима на штету Бугарске. Многи румунски листови и политичари траже од Бугарске исто толико земљишта у Добруџи колико је оно, што га Бугарска спори Србији.

Краљ Никола међу Балканцима

„Наше Јединство“ о спору међу савезницима.

Послије састанка премијера Бугарске и Србије у Цариброду попустила је напетост у јавној штампи посегтринских краљевина, али опасност још није ишчезла, још се обије стране држе јако резервисано. Не зна се што су говорили Пашић и Гешов, али по писању листова у Биограду и у Србији једна страна од друге очекује да попусти.

Надајмо се да ће попустити обије. Биоградски листови пишу да је језгро спору у оно мало километара, хоће ли или неће Србија граничати с Грчком; Србија то жели ради мора. Није на мору, па бар да пађе што лакши излаз до чега, до Солуна. Са стране бугарске то јој оспорвају, јер би, веде, овако Србија и Грчка у будућности могле постати савезнице против Бугарске. Али без овога опет Србија, од Бугарске слабија, остала би према њој назада изложена. За што је тада ратовала? За саму утјеху, да је осветила Косово! Не даду јој на море, потисну-ли су је из Арбапије, и онда да остане према Бугарској преслаба. Са Цетиња чује се да је Црна Гора на страни Србије, али да се са Цетиња ради све и све да се изглади спор и да се уклони опасност сукоба.

То је вадашња политика, управо зајетна Краља Николе — да се Балкани слажу и да у слози буду јаки; као што је цијело вадашње црногорско пољитике: Српство на Балкану. И наравно је дакле, да желе да се одржи балканска слога, и да се окористи Српство, на Србија или Црна Гора — јер ако у Биограду жале да су потиснути од мора и желе бар извојштити лакши веза до мора, како то још дубље осјећају на Цетињу када се, поред прегорених Драча и Ђеша сјете Скадра!

— А ово би и браћа Бугари морали уважити, да је Српство европском миру жртвовао више, много више, него ће Бугарска са Силдистријом.

Него узалудна су нагађања и рефлексје, а треба да забљежимо што пишу и бугарски листови — да Србија није сама, када се расправља о супремацији на Балкану, да је ту и Црна Гора — и да Србија има излаз на море и. пр. Бар кадгод хоће. Овако је, али има онаг нешто што је чудновато: кад се одузима Србији, поруке су јој, као змије у штампани тројног савеза, да има Бар; кад се одузима Црној Гори, поруке су јој, да се за то може територијално надокнадити са земљама које је Србија освојила Српству; дижу и упућују на де губитак надокнађује оним што је и онако његово.

Бугари опет, али кад би граничили Србија и Грчка са Црном Гором, тада би Бугарска остала изложена према трима — са Румуњском иза леђа.

И ово је један добар разлог са бугарскога гледишта — ма да питамо: а кад би свако по нешто жртвовао, да сви учврсте савез — би ли се тада и могло говорити, да ће један бити против другог, или да ће један другог изигравати?

Ту се опет враћамо мишљу на Цетиње. Пророк балканске слоге био је Краљ Никола, њезин прјесник и њезин Бард. Ко зна, да није први навјестио рат Турској, би ли Турска прела у толико пиљака, или би у пиљак балканска Слога.

Чује се, да је зло што балкански савезници прије рата нијесу сваку предвидјели, па се у свему споразумјели између себе, е се не би сада прекидали. Али да су и потанкости између себе расправљали — били би се већ онда разишли лакше и прије, јер се је лакше свладати кад немају што да дијеле, као што им се је сада лакше споразумјети кад имају што да дијеле између себе. И уфајмо се да хоће.

Тешка је рана на срцу Краља Николе за Скадром, али сукоб између Бугарске и Србије али — ишчезуће балканске слоге и љубави била би му најтежа — за европски мир жртвовао је Скадр, за слогу Балкана жртвовао је све. Она је — вадашњи му идеал.

И ради тога највише смо се и обрадовали да ће се састати премијери своју балканских савезница, да ријеше спорове и да се споразуме.

У том колу чује се и ријеч и савјет Краља Николе — чији ће тумач бити његов министар.

Дубоко смо увјерени, да ће слога Балканаца у тој ријечи Краља Николе паћи своје јако уприште — и да ће Слога славити побједу.

У име Југословенства

— „Не машајте се за оружје свијетло!“ —

У српској „Слободи“ изашао је овај апел на балканске савезне државе, који је толико примљен међу Југословенима:

До мало, до који дан и мир ће између балканских државица и Турске бити потписан. Тиме ће бити и формално свршено између њих. Турска ће се моћи тада мирно посветити унутрашњој политици, да уреди оно, што јој још остаје у Европи и да уреди свој посјед у Азији. Велик је посао чека, важан занста; тако важан, да о сретном и успјешном извршењу тога посла овиси и њезин онстанак у Азији. Губитак европских земаља имао би је научити памети, отворити јој очи да види оно, што је, што обстоји и да предвиди какове би могле настати за њу последице, ако би пустила, да то и даље обстоји и више се шири. Дакако да ће за тај посао требовати помоћи других, а особито својих европских сусјела: балканских државица; с њима ће морати живјети у правом пријатељству, у живом саобраћају. Тако мора да буде, јер се иначе неће моћи подићи ни у културном ни у материјалном а ни у политичком погледу онако, како јој баш данас треба, да узмогне даље живјети.

Са миром бити ће заиста свршено између балканских државица и Турске, али не између самих балканских државица. Баш иза мира морати ће оне, да приступе к новом послу: обрачуна између себе, подјела освојених земаља.

Прије неколико су се времена биле распростриле страсти у појединим државицама баш ради подјеле плућина. По писању новина, изјавама политичара и дипломата изгледало је, да те страсти све већ маха захваћају, а по сакупљању војска на појединим дужним местима држало се је, да је искључено, да ће се плијен на мирни начин раздијелити, мис-

дано се је, да ће доћи до рата између досадашњих савезника.

Ну, данас тај страх исчезну, а бојазни нестале; страсти се донекле утажише и ривешити ће се то питање без рата, без крви.

А је ли то доста? Није.

Није доста, није утешљиво, да између Срба и Бугара па и Грка не дође ради подјеле плајена до рата већ је са југословенског становишта пожељно; дапаче је императив тога становишта, да не дође до таквих размирица ошће, које би оставиле у срцима незадовољство, мржњу и расприле жељу за одмаздом и осветом.

Подјела плијена мора бити праведна без обзира на писане уговоре, без обзира да ли је у овом више Бугара. Ако мјесто, град и крај, у којему је бугарски живиљ у већини или српски припаде Србији или Бугарској за југословенство је све једно, без важности, без значења, јер тим оно ништа не губи, не слаби се. Истина, за Србију и Бугарску није све једно као државице, али је за народ, за југословенство. И ради тога оне као државице морају се покорити оному, што је целокупном народу, југославенству од користи; своју корист морају заоставити користи југословенства; југословенство мора им бити над границама; за то морала би жртвовати не само једно мјесто, један град већ и више тога. При подјели плијена мора се на ово позити, ово мора бити мјерило и онда не ће настати ни часовитих ни временитих размирица. Ако се буде дијелило по овом мјерилу, онда је сигурно, да ће балкански савез остати и даље у животу, да је југословенству осигурана стајна будућност.

Балканске су државице постигле данашње успјехе у савезу, то не би биле никада посебице. Савез их је учинио онако jakim и моћним у борбу против Турске, а и савез ће уздржати ту са новим посједом повећану моћ и силу.

Нестане ли савеза и разиђу ли се те државице нестале те моћи и силе, постају слабе према својим сусједима а и према самој Турској. О савезу зависи и сјајна будућност балканских државица. Иза диобе плијена долази одмах уређење добијеног дијела а да се тај уреди треба им мира, интензивног и дугога рада.

Иза диобе плијена имају и оне задаћу, коју и Турска иза склопљена мира; оне да уреде и тако уза се причврсте нове крајеве, а Турска своје старе. Њима за то треба мира и дуготрајног мира а да узмогну имати и уживати бити ће им најчача гаранција савез. Њима у савезу не ће бити неопходна потреба, да од својих сусједа мољакају, купују великим господарственим жртвама и понижавањем прибаве. Њихова моћ и сила у савезу, која је уништила Турску у Европи, прибавити ће им респект и поштовање од непреситих сусједа, запријечити ће, да их се израбљује и исцрпљује у господарственом погледу, очуваће ће их од понижења и метанисања. Савез ће их као што у војничком погледу тако и у господарском, културном и политичком погледу уздигнути, да ће их сусједи тражити и искати; да ће настојати, да с њима у пријатељству и миру живе, јер ће и они од тога црпили великих користи.

Балканске су државице у савезу бити фактор, којим ће Европа рачунати, а сусједи га уважати. Савез ће бити од користи Србији, Бугарској, Грчкој и Црној Гори као државицама, а и југославенству као народу.

За југословенство је дакле савез од неопходности користи и за то, ко југославенски ђути и осјећа, ко то схваћа и разумије пријетиће се на олтар тому не само једно мјесто, један град већ и више ако то будућност југословенства захтјева.

Балканске државице нијесу извршиле све, што од њих југословенство тражи. Има још посла, који ће морати обавити, кад за то дође згодно вријеме. За то пак морају се приправити, а те ће приправе најбоље и најтачније обавити у савезу. Као што нијесу могле појединце данашњи посао извршити, тако неће моћи ни онај други, који их још чека. Оне су у савезу обавили овај данашњи посао, па ће и савезу обавити онај други.

Овај досадашњи посао повећао је и осилио југословенство, а овај други још неизвршени понети ће га на кулминацију моћи и силе. Сваки народ чезне за својом кулминацијом, па тако и југословенство. Пошто се та пак може досећи једино са удруженим силама, за то је онда југословенству од неопходне потребе, од неопходности користи балкански савез.

Југословени захтјевају у име идеје југославенске и будуће Југославије да балкански савез остане у животу, па текла границе педаљ источније или западније од средњег Вардара, главно је да то земљиште, остане у рукама балканаца, у рукама југословена. Као што Србија и Црна Гора не праве разлике у раздоби ослобођеног територија, тако нека тих

разлика нестане и међу Србима и Бугарима.

Србијанци, Црногорци и Бугари су међу собом браћа и наша су браћа: југославенски смо. Па их у име југословенства, молимо, заклињемо, а ако нам као браћи доуштају и зайовиједају:

Не машајте се за оружје свијетло.

Састанак Пашића и Гешова

— Опис овог значајног састанка —

Из Софије састанак у Цариброду овако описују: У суботу у вече стигао је Гешов на софиску жељезничку станицу, а још раније нашоше се ту бугарски пуномоћници у Риму и Београду, Ризов и Топлев, министар финансија, као и српски посланик Спалајковић са својим секретаром Ненадовићем.

Гешов се поздравно са свима љубавно и одмах пошоше сви у специјални воз, који је чекао спреман. Прије него ите је воз кренуо, Гешов је кроз прозор проговорио неколико ријечи са неколицином народних посланика, који се такође нашоше ту један од оних, Алтамирски, кад је већ воз кренуо, довиљу Гешову:

«Састанете се са Пашићем. Држите се радикално!»

Воз крену и силно је брзао кроз плодна поља, пројуривао кроз села гдје не стајући и не задржавајући се, хрлио је баш кроз оне крајеве, гдје се прије тридесет година дила братска крв. На лијево се показа славничка шпелва, познати гробови «Три уши» вијем и загонетан као да пита: зар ће да се опет лије братска крв? Но не дочекавши одговора, оставио га је воз, прешав већ и Драгоман, те се спуштао к Цариброду.

Из даљине, прије него је воз још дошао у станицу чула су се шиптања локомотиве. С обје стране жељезничке пруге састала се маса народа и путници, који су били заустављени ради пролаза министарског воза.

У 8 сати воз је ушао у станицу. Бурним пљескањем и повиком здравнице дошле. Док се локомотива измјенљивала изабоше из воза посланици са Гешовом, те се прошеташе по перону. Министар Гешов примио је пријазну све тамоније посаде, те се тада опет повукоше сви у вагон. Вријеме од 8 до 9 сати провео је Гешов у разговору са мјесним војним и административним властима.

Тачно у 9 сати дан је сигнал од станице Николово, да долази специјални воз са министром Пашићем и да је кренуо за Цариброд. За петнајест минута већ је воз ушао у станицу и зауставио се тик до бугарског вагона, да обје локомотиве са својим врвним сјетљивима изгледају као два дива, који су стали један другом сучелице и да се пркосно гледају. Српски воз, као и бугарски састојао се само од локомотиве и једног вагона.

На знак да долази српски воз, сви учесници с бугарске стране нашоше из вагона, да дочекају српске госте. Чим воз стаде, Пашић изађе из вагона и поздравно Гешову.

— Здравно ваљегал, узме га за руку и срдачно се рукова с њиме а после и с другим. Министар Гешов позва тада све у бугарски вагон на вечеру, која је била раскошно сервирана. Пашић и Гешов били су један поред другог. Пашић је био уморан од дугога пута, и ради тога је вечера мало отегнута, док се Пашић мало одморно.

У 9 и по сати била је вечера доготовљена, и већ за трајања оне почео је Гешов да прелази на саму ствар. Остали учесници, осим секретара, повукоше се у други дио вагона, да министри могу несметано повести свој разговор.

Гешов је започео свој говор са некаким документима о српско грчком споразуму. Говорио је бугарски, а Пашић је одговарао српски. Разговор се кретао највише о општим стварима, о целокупном писању једне и друге штампе, док коначно није дошло до најважнијих питања о ријешењу спора ради Македоније. Ту се повукоше, на дан и знак, и сами секретари, те оставише министре саме.

Презо пола сата провели су тако они двојица, Пашић и Гешов, разговор на само, а онда су позвани натраг секретари, те им је диктирао заједнички записник у два примјерка са истим текстом.

У дванаест и по сати, кад је диктирање записника било готово, позвани су и остали учесници натраг у салонски дио вагона. Заметну се венезани, срдачан разговор и шапел-е. Пашић је тада замјетио, да би се могао вратити натраг. Опраштајући се са Гешовом, рекао му је:

«Настојавате да из овог тешког положаја изађемо на миран начин, јер имамо обојица велику одговорност. До виђена колега! Поздравите остале колеге и нашег цара».

Гешов је одговорио:

«Све је на добром путу. Много поздрава колегама у Београду и нашем краљу. Сретан пут!»

Сви сиђоше на перон. Пашић уђе у свој вагон и тачно у један сат по повоћи воз крену.

Неколико минута касније крену бугарски воз за Софију. Гешов је препеђио у салонском вагону до јутра, а одатле се аутомобилом одвезао к цару да га извјести о резултату састанка.

Чеси Србима и Бугарима

— Посланица братског народа бугарског и српског —

„Ческо Слово“ доноси ову посланицу:

„Са дубоким споразумљењем, каквог већ дуго код нас није било, пратио је цио наш народ и то без разлике странака — велики и јуначки Ваш бој, и сре-

тан конач, побједу у овом боју, сматрао је као почетак новог словенског доба, не само на Балкану него у цијелом Словенству у опште.

Нама свима се чинило, да бој који водите, уједно је и наш бој, а није било силе на свијету, која би нас могла у оним красним тренутцима присилити, да своје симпатије према Вама угајимо, и да не стојимо уз Вас као најискренија браћа.

Знали смо, шта је вас, Бугаре и Србе, у прошлости дијелило, били смо сретни, да сте страховитим искуствима прошлих вјекова знали заборавити на све, познавши да само спојени и сложни имате велику будућност, која може бити — непосредно и посредно, — срећа и за нас. Ми који смо своју државу изгубили те слободе немамо, били смо сретни, да ће те барем ви бити велики и слободни.

Ова нас је мисао гријала. Ваши успјеси изазивали су неизмјерну радост у сваком и најмање чешкоме мјестанцу, из свих успјеха црпили смо у тешким временима властитог ропства нову моралну снагу за себе и борбе своје.

Нема међу нама таквих, који би хтјели своју љубав дијелити међу Вама — ми једнако љубимо и Бугаре и Србе. Нијесмо хтјели да видимо једне или друге, него смо хтјели видјети силни, уједињени, словенски Балкан. Радост наша, која је расла у нама и кријепила нас слабе осам мјесеца, сад је помучена.

Нећемо да истражујемо, чија је рука, која вас сложне раздваја а шта може бити оно, што има да вас опет увјери, да треба да будете непријатељи, а не браћа. За нас је страшна и помисао, да ће они који су мјесеца октобра сложено војевали против заједничког непријатеља свију Словена обратити против себе своје победоносно оружје.

Не можемо да вјерујемо, да они, који у истини словенски осјећају и знају шта значи за будућност Балкански Савез, уз добру и јаку вољу не би нашли пута пријатељске погодбе, који би једнако и Србе и Бугаре водио на Балкану до осигуране слободе, који по старим ријечима др. Данева потлачујући, тјесногруди и фанатички и локални и провинцијални патриотизам, не би знали уз поштену вољу опет подигнути заставу балканског родољубља, која би значила једнако красну будућност за Бугаре као и за Србе. Хтјели смо вам тумачити лично своје симпатије, у којима нема ни сјенке себичности.

Лично смо хтјели такође да вам кажемо, шта нам данас стеже срце, лично смо хтјели да чујемо, да нема узрока да страхујемо. Ви знате сигурно какве су мјере учињене да не можемо посебно доћи к вама. Што нијесмо могли усмено да вам кажемо, то нека вам каже ова наша издава, која пристиче само из истините љубави према бугарском и српском народу.

Својим великим побједама изнудили сте за се поштовање у цијелом свијету и стекле сте код нас неизмјерну љубав. Ако ће те још сада освједочити непријатељи Словенства, да залуду спекулирају да ће се разбити ваша солидарност, онда ћете доказати, да сте ово поштовање и љубав заслужили, те да нијесте само народи јунака и витезова, него и народи државника код којих политичко предвиђање никако није мање, него што је било ваше јунаштво код Куманова, Лиле-Бургаса.

Ову изјаву потписаали су у име клуба чешких народно-социјалних посланика у Државном Савјету: Ј. В. Клофач, Јудр. О. Хабинан, В. Хоп, А. Колечни.

За езекутивни одбор чешке народно-социјалне странке потписани су: Ј. В. Војна, В. Рејмон.

Биоградски листови, доносећи ову изјаву браће Чеха, истичу да су Срби и прије и сада вршили праву братску улогу према Бугарима, али да су Бугарски одвраћали небратски и да нити хоће нити им је стало до братског рада.

Незгодан случај

— Инцидент у близини Штипа —

Овијех дана пронесени су гласови како је између војске Србије и Бугарске дошло до оружаног сукоба у новоослобођеним крајевима. Сви ти гласови показали су се као неосновани. Једини инцидент је до тада био у близини Штипа и о њему се „Самоуправа“, орган владе и радикалне странке, под горњим насловом, овако изражава:

У прошлу недјељу, један батаљон пјешадије, и један ескадрон коњице, у близини Штипа, са бугарске стране, прешли су преко ријеке Брегалнице, прекршили одређену демаркациону линију, и посјели један стратемски важан положај у зони, која је припадала српској војсци. На позив од стране српских војних власти, да напусте тај положај и да се повуку у гра-

нице своје зоне, одговорили су најприје одбијањем тога захтјева. По том су, на поновљени позив наших војних власти, да, у року од двадесет и четири часа, испуне тај захтјев, напустили тај положај и вратили се од куда су и дошли.

То је, у најпростијим цртама, слика инцидента, о коме су се, по необавјештености, већ почеле ширити разне, прилично фантасте версије.

Захваљујући присебности и одмјерену држању наших војних власти, тај се инцидент свршио без озбиљних пошљедица које је могло донијети, и које, без сваке сумње, не би могла излијечити касна и бесплодна, накнадна вајкања. Нико не може јамчити, међу тим, да би то тако морало бити, ако би се слични случајеви поновили. Прелажење преко одређене, демаркационе линије, и посједање стратемских важних положаја на туђој зони, ни међу савезницима, није допуштено, и не може се сматрати као израз савезничких осјећаја. То је несумњиво и ван свакога спора. И у најредовнијим савезничким приликама, такво понашање ни мало не би допринијело гајењу и развијању савезничких одношаја. Да будемо још одређенији и да кажемо, да такво понашање мора, са свим природно, изазивати незгодне сумње на другој страни.

У приликама, у којима се данас налазе Србија и Бугарска, због разликажења у погледима на питање о диоби од Турске освојених територија у Македонији, такво понашање могло би одвести даље, него што се може жељети и на једној и на другој страни.

Тога ради сматрамо за питање своје јавне дужности, да влади Краљевине Бугарске скренемо пажњу на озбиљне пошљедице, које могу потећи од таког држања бугарске војске, остављајући њој да учини што треба, да се такви случајеви не понове. То чинимо у увјерењу да се, на мјеродавним мјестима у Софији, не могу жељети обрти, до којих тако држање бугарске војске може одвести, као и да, са Србије, скинемо одговорност за евентуалне пошљедице од таког држања бугарске војске, ако се оно понови, и донесе резултате, за које мора да прими одговорност онај, који треба за њих да одговара.

Ријеч наше омладине

— Телеграм хрватско-словеначке омладине бугарској —

Поводом држаног митинга бугарске академске омладине у Софији, којим се расприрује тежња за рат са Србијом, представници трију хрватских и словеначких академских друштава у Прагу упутили су митингу бугарске академске омладине овај телеграм:

Као представници хрватске и словеначке академске омладине у Прагу, тумачећи осјећаје синова нашега народа, сматрамо својом великом дужности, да се у овим критичким часовима, када се и ти омладино бугарскога народа, спремају да проповиједаш братоубилачки рат, обратимо на те са неколико топлих братских ријечи.

Након великих побједа словенског оружја, којима се поноси читаво Словенство и дивни читав свијет, сакуписте се данас да рушите савез, што га изградиле петовјековне патње српске и бугарске раје, што га роди доби Геније будућности Словенства.

Зар да ти, омладино бугарска, устајеш да сатреш велико дјело, те да на мјесту храма словенске слободе посијеш гробље жртава братског проклетства?

Вјерујемо у разум твој и крвности срца, пакао омладина братских ти народа молимо кумимо и захтјевамо, да у народу својем умирујеш узрујане духове, и вршећи часно дјело бранитеља домова, побиваш оне, што у Србијама траже непријатеље и небраћу твоју.

Као нада и чувар народне будућности респектирај праведно захтјево и животна права оних, који народу твојем само добро желе.

Знајући добро, да само у праведности лежи будућност Словенства, признај оправдане захтеве братскога нам народа српског, те проповиједај и разгласи, да тешко грјеше они, што мјесто братске љубави мржњу сију.

Ми, као дјеча словенскога и хрватскога народа, стрепимо над данима скоре будућности, добро осјећајући, да би гробље балканске браће била несрећа наша и читавога Словенства, коју не би вјекови ублажили.

Словенство твоје и оплемењени дух твој, нека ти кажу пут којим ваља поћи до братског споразума. Хрватска и словенска омладина данас ишчекује твоју мужевну ријеч.

Р. Бунио, председник „Хрвата“.
Фран Маринић, председник „Адрије“.
Звонимир Јанежић, председник „Илирије“.

Пад угарске владе

— Бурна сједница у угарском парламенту —
У Угарској је пала влада Ладислава Лукача. До њеног је пада дошло на овај начин: На једном скупу опозициони посланик Золтан Деши назвао је Лукача највећим панамистом у Европи, јер је крај државну касу и стварао радну већину у угарском сабору, да се као председник владе служи неморалним средствима страшив милијоне државног новца, да је своје старе куће продавао по скупе новце држави, да је срамно трговао са сољу и т. д. Због тога га је Лукач тужио и увијех је дана Дешиу била јавна расправа, Деши је суду поднио о тим оптужбама противу Лукача такве доказе, да га је суд оптужио као невин.

Ова пресуда изазвала је силну сензацију у цијелој Угарској, те се прва саборска сједница очекивала са великом радозналешћу.

Унапријед се знало да ће сједница угарског сабора у сриједу бити врло бурна.

О тој интересантној сједници, на којој је влада положила оставку, послје силне буре, добили смо из Пеште овај извјештај:

Већ рано у јутро данас било је проглашено у граду опсадно стање. Улице је посјела војска, пјешадија и кавалерија а по улицама, које воде према парламенту, било је намјештено и неколико митраљеза. Полиција и жандармерија била је сва на ногама и имала је налог, да на сваки начин спријечи продирање свјетине на парламентарни трг. Хиљаде становништва било је на улицама сабрано. Између њих и полиције долазило је непрестано до мањих сукоба и окршаја. Ухапшених има огроман број.

У 8½ сати у јутро сакупила се читава опозиција пред просторијама клуба Јустове странке и пошла оданде корпоративно према парламенту. Посланике је окружила множина од неколико хиљада људи, која их је кроз све улице пјевајући и кличући пратила. Особито је свјетина поздрављала Јуста, грофа Кароља, Дешиевог бранитеља Вазоњиа, а понавјеште још Дешиа самог. Што су се више приближавали парламенту, то је полиција поступала строже и све то мање публику пропустила. Када су дошли до парламентарнога трга, наишла је поворка на јаки војнички и полицијски кордон, којег није могла да пробије. Једно 90 радника Гансове електричне фабрике покушало је, да силом пробије кордон, али им то није успјело. Полиција је пропуштала на парламентарни трг једино посланике и новинаре.

Данас је управо година дана, што је гроф Тиса као председник парламента провео силовитим и бруталним начином закон о војној реформи. Опозиција је за ту згоду приредила жесток манифест у којем жигосе и избраја сва Тисина дјела. Најприје се хтјело да опозиција тај манифест прочита на почетку данашње сједнице, али се одмах увидјело, да то не би било могуће, јер већина не би то дозволила. Ради тога је опозиција ушла у дворану прије и одржала сама своју сједницу. Тој су сједници присуствовача сва 64 опозиционална посланика. Наслов манифеста гласи: „Угарском народу!“ Манифест описује жестоких ријечима, на какав је начин Лукач провео изборе и како је добио већину. Затим се описује, како је Тиса постао председник парламента и колико је насиља и скандала провоцирао за вријеме своје владе. Потанко се описује, како је дао полицији и војницима да бацају из сабора народне посланике и како је тиме починио недјела, којима нема равна у историји ни једнога народа. Манафест оптужује Тисин парламент, да је одбацио изборну реформу и да само његовом кривицом нема још ни данас неколико милиона људи у Угарској права гласа.

Читање манифеста пратила је опозиција бурним „Еуеи“—поклицима опозиционости за Лукача, Тису и њихове људе. Између осталих узвика најчешћи је онај, кад Тису називљу доповом и разбојником.

Када је опозиција свршила своју сједницу, улази у дворану странка рада, коју опозиција поздравља викањем и пљувачњем. Гроф Тиса улази са својом женом, али се на вратима она опрашта од њега и одилази на женску галерију. Чим се Тиса показа на вратима, удвостручује се вика и против њега падају најжешћи поклици. Јуст му довикује: „Ви сте допов соли! Нећемо таквога разбојника за председника! Вратите прије новац, што сте га украли за своје изборе у Араду!“ Председник гроф Тиса заузима своје мјесто, звони и позива опет посланике на мир, али све залуду. Вика се повећава сваки часом. Председник позива неке посланике поименце на ред, гледа по дворани и биљежи имена неких посланика, а напакон предлаже, да се седморница њих изруче имунитетном одбору. Странка рада бурно аплаудира и прима овај предлог, а опозиција их поздравља са „Пфу! Разбојници! итд. допов соли! Назите, г. председниче, да не украдете столицу!“ Бука и галама траје неколико минута. Усред буке улази у дворану председник министарства Лукач, којег опозиција поздравља још страшнијим поклицима. Лукач настојава да буде миран и да се покаже као да то уопште и не чује, али не може ипак да сакрије узбуђеност. У то председник Тиса суспендира сједницу, на што странка рада одлази корпоративно из дворане. Опозиција је наравно „бурно“ поздравља и остаје сама у дворани.

Иза тога улази у дворану парламентарна стража под пуковником Хорватом и капетанима Гереом и Бертлом. Парламентарна стража улази до зуба наоружана са извученим сабљама и револверима у лијевој руци. Тако јуначки наступ парламентарне страже чини утисак уласка на јуришем освојени град или у какво скровиште најзлогласнијих разбојника. Стража се одмах врта према клупама опозиције и сасвијем их опколи. Опозиција дочекује стражу поклицима: „Лопови! Хуље! Издајнице! Плаћеници!“ и слично. Нарочито се посланици обарају на официре и довикују им, да нијесу достојни официрске части. На једном, а да нико није видио како, настаје сукоб између капетана Гереа и посланика Хедерварија. Сви виде, како је капетан повукао сабљу и како њоме удара посланика. Настаде гунгула. Хедервари је покушао, да се брани руком, што му наравно није успјело, и напакон се сруши сав окрвављен на земљу. Узбуђење је страховито. Опозиција виче: „Разбојници! Убили сте невиног човјека! Стид вас било, кукавице, које голем сабљом нападаете голоручке људе!“ Међутим стражари дижу Хедерварија и воде га у коридор. У првом се моменту држало, да је Хедервари тешко рањен, али се послје видјело, да није тако. Задобио је само озледе на десној руци, челу и на десној сљепоочници. Капетан Гере одмах је иза тога религирао о томе Лукачу и Тиси. Зашто је настао сукоб, није још право протумачено. Неки веле, да је капетан Гере одмах, када су пали први поклици, викнуо, да ће убити онога, ко га увриједи. Друга је верзија, да га је Хедервари назвао хуљом, а он да је тад у одбрани своје части потегао сабљу и посјекао га. Тако је ствар приказао мало касније и сам Тиса. Међутим сам Гере приказује ствар другачије. Он је рекао, да му се Хедервари најприје загрозио, а иза тога потегао револвер и хтио да пуца на њ. Али доказало се, да то није истина, јер Хедервари у опште није ни имао револвера уза се. На ово је капетан рекао, да се њему причинило, да је Хедервари начинио гест, као да би хтио извадити револвер и пуцати на њ.

Послије тога баца парламентарна стража осморичу посланика из дворане које је Тиса одредио. Опозиција их поздравља и даље најгорим изразима. Полиција узима једнога за другим испод пазуха и силом их гура из дворане. Посланици Јуст и Абрахам неће да се дижу са својих мјеста, него их стража формално носе до врата. Када је и тај јуначки посао био обављен, повраћа се у дворану странка рада с Тисом на челу. Опозиција довикује према заосталим командантима парламентарне страже: „Жалосна ли је таква војска, у којој сте ви официри!“ Владина пак странка поздравља војску са „Еуеи“ и „Живјела војска!“ Иза тога излази већи дио опозиције изван, а око 20 њих остаје на окупу код врата. Тиса отвара сједницу и предлаже, да се осморича избачених посланика предаду имунитетном одбору. Владина странка пљеска а опозиција, нарочито гроф Карољ, довикује владиној странци: „С лоповима соли, разбојницима и убицама иза леђа нећемо да имамо ништа! Нико још није до сада тако осрамотио армату и краља као ви!“ Иза тога читава опозиција излази.

Кад се опозиција удаљила из саборнице, устаје Тиса, згража се над оним што

се мало прије догодило у саборници и оптужује наравно опозицију. О сукобу капетана Гереа са Хедерваријем вели, да ће то доћи пред компетенцију војничке власти, а да никако не спада парламенту, јер је парламентарна стража војнички уређена. Иза тога предлаже, да се готово сва опозиција преда имунитетном одбору. Одмах иза тога устаје министар председника Лукач и јавља парламенту, да је он са својим друговима, предао краљу демисију свога парламента. Лукач моли, да се парламент одгоди до именовања нове владе, нашта већина приређује Лукачу бурне овације.

За вријеме трајања бурне сједнице расло је узбуђење међу сакупљенима у улицама, које воде према парламенту, све то више, и до публике су допрли неки гласови о том, што се у парламенту догађа. Зато је публика била до крајности огорчена. Када се опозиција указала пред парламентом, настао је дивљи аплауз и повлађивање и све се почело да гура ближе опозиционалним посланицима. Дошло је до више мањих сукоба са полицијом и оружницима и полиција је подузела многа хапшења.

Дневник

Отпутовали. Њихова Краљ. Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедница отпутовали су данас послје подне у иностранство.

Одликвани. На предлог министра војног и надлежних команданата а за показану и освједочену храброст на бојишту у овом рату Краљ Петар од Србије одликовао је златном медаљом за храброст артиљериског мајора г. *Љубишу Љубишића* и артиљериске капетане прве класе г.г. *Милоша Ђ. Банићевића* и *Драгутина Блашковића*, који су у другој периоди рата били додијељени нашој војсци. Ово заслужно одликовање од срца им честитамо.

За добровољне болничаре. Управа друштва Црвеног Крста у Србији поручила је на страни 2000 сребрних и 3000 бронзаних медаља. Њима ће да се одликују добровољни болничари и болничарке, који су за све вријеме рата у болници марљиво вршили самарићанску дужност. Управа нашег Црвеног Крста такође је поручила на страни нарочитих знакова за одликовање оних, који су јој били за вријеме рата на располагању, вршећи самарићанску дужност.

Прослава на Косову. Јављено је раније да ће се ове године, 15. јуна, свечано прославити Видовдан на Косову, за успомену на пропаг и ослобођење Српства. То ће бити ако уопште српљине прилике дозволе. Првог дана ће се извршити свечани парастос изгинулим јунацима на Косову, а трије шест вјекова на до данас, а сутрадан биће велике народне прославе и утакмице свих витешких друштва. Сем тога заслужни људи одликоваће се орденом „Освећено Косово“. На свечаној служби чинодјејствоваће митрополит и сви српски епископи.

Најновији телеграми

Биоград, 29. маја. — „Самоуправа“ у свом уводном чланку сузбија бугарска тражења односно спорних вароши у Маџедонији. Последње свршетка рата Бугари рекоше Србима: Оно што смо узели у Тракији, то је наше, а тако исто и оно што сте ви узели, наше је. Ви сте били обавезни да за нас радите. Бугари нам пријете њиховом војском, али заборављају да успјех с те стране није баш тако сигуран. У њиховом је интересу да се размисле и да не узму тај правац, који их може довести до грдних пошљедица и ставити у питање њихова задобијања до сада постигнута.

Биоград, 28. маја. — Влада има обавијештења, да Бугари врше крај саме границе извиђања и концентрације трупа, а нарочито на линији Пирот — Врања ближе Врањи, гдје имају коњицу, и праве путове за артиљерију. Одавде су државне касе пренесене у Софију, а и становништву је препоручено, да своју готовину склони. Изгледа као да ту спремају упад у Србију како би пресекали жељезничку пругу у случају рата. Бугарски бегунци, којих има у Биограду преко 50, веле да је око Словнице већ ра-

није сконцентрисано око 2000 војника, а тако исто и у Цариброду. Главна је концентрација трупа од Цариброда до Ђустендила, а тако исто око Струмице и Дојрана. Српски војни кругови држе, да ће се у почетку рата Србија држати дефанзивно и да ће једновремено доћи борбе на много страна пошто је фронт велики. — Политичка ситуација је још једнако нејасна. Пошто су Бугари у главном извршили концентрацију, а нијесу ушли у рат, сматра се, да је у Софији велика криза и неодлучност. Не зна се да ли су Бугари напустили баландовски срез, а у Штипу се концентрише велика бугарска војска. Спалајковић вечерас иде у Софију да саопшти пошљедњи позив за ревизију уговора. Тошев је већ спремио да експедије ствари. (Б. Пресбиро).

Лондон, 28. маја. — Конференција мира свршила је данас своје сједнице и изасланици су се дефинитивно разишли пошто су једногласно усвојили ријешење, предложено од стране Павловића у шљедећој форми: Конференција увиђа да би лакше дошла до закључног резултата кад би уговор мира био попуњен актима посебно закљученим између односних влада, те се на основу тога и оставља дотичним владама да приступе посебном закључивању тих акта између себе.

Софија, 28. маја. — Полузванични „Мир“ изјављује, да нема те владе у Бугарској која би пристала на ревизију српско-бугарског уговора.

Беч, 25. маја. — Политичка кореспонденција сазнаје, да се влада француска изјаснила за начело ратне оштете, ако се француски интереси буду очували. (Корбиро)

ОГЛАСИ

Кућа за издавање

Кућа број 20. катунска улица, у којој се налази „модерна посластичарница“, издаје се од 1. јула о. г.

За услове обратити се
п. п. бр. 11, 1,3 **Влад. Поповићу.**

Издаје се одмах под офит за 6 мјесеци 4 камаре на првом поду, с балконом, лијеп положај. Обратити се за услове господину А. Капетановићу, Цетиње. п. п. бр. 7, 2,2

ПОМЕН

Стављамо на знање нашим пријатељима, да ћемо у неђељу на Св. Тројице, у храму Св. Параскеве у Добрском Селу држати парастос нашој непрежаљеној браћи:

официру † **МАЦАРУ**, † **НИКУ**, † **БАЈУ** и † **ЂУКАНУ** — **ФИЛИПОВИЋИМА**

погинулим у Барбалуши и на првом и другом јуришу Тарабоша.

Добрско Село, 28. маја 1913.
Ожалостљена
Р. 43, бр. 9, 1,1 **породица ФИЛИПОВИЋ.**

ПОМЕН

Браћи, пријатељима и познаницима, чинимо на знање — да ћемо у понедељник 3. јуна, у 9 сати прије подне — у Друшћеској цркви држати парастос нашем никад непрежаљеном супругу, односно оцу и брату

† **Саву П. Јанковићу**

пјешадиском официру у резерви који је при јуначком јуришу на Широчки Вис 28. септембра 1912 год. — погинуо у 55 години свога живота.

Ожалостљени: супруга **Марија**; синови: **Душан, Благо**; шћери: **Ивана, Милошава, Велика** и **Јоше** — **Јанковићи**, са осталом родбином. п. п. бр. 10, 1,1